

Ärende: VN/34144/2023

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen och vissa lagar som har samband med den (utkast)

Lausunnonantajan lausunto

1. Representerar svaranden

Övriga organisationer

2. Förverkligar den föreslagna författningshelheten målet att förbättra tillgången till tidigt stöd?

-

Föreslagna åtgärder till punkt 2:

-

3.1 Inom rådgivningstjänsterna under graviditeten

-

Föreslagna åtgärder till punkt 3.1:

-

Andra kommentarer till punkt 3.1:

-

3.2 Inom rådgivningsbyråtjänsterna för barn under skolåldern

-

Föreslagna åtgärder till punkt 3.2:

-

Andra kommentarer till punkt 3.2:

-

3.3 Inom skolhälsovården

-

Föreslagna åtgärder till punkt 3.3:

-

Andra kommentarer till punkt 3.3:

-

3.4 Inom studerandehälsovården

-

Föreslagna åtgärder till punkt 3.4:

-

Andra kommentarer till punkt 3.4:

-

4. Är de bestämmelser som gäller studerandehälsovården och den elektroniska hälsoenkät som används inom den fungerande med tanke på tillämpningen av 17 § 2 mom. och 70 a § i hälso- och sjukvårdslagen?

-

Föreslagna ändringar till punkt 4:

-

5. Är de föreslagna bestämmelserna i statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet och om skol- och studerandehälsovård tillräckliga för att hälsoundersökningar ska kunna genomföras?

-

6. Som en åtgärd föreslås det i utkastet till förordning att de nationella anvisningarna och rekommendationerna uppdateras i databasen NEUKO. Är den föreslagna åtgärden tillräcklig?

-

7. Hurdan annan nationell styrning och vilka andra åtgärder anser ni att ett lyckat genomförande av den föreslagna lagstiftningen förutsätter?

-

Andra kommentarer om utkastet till regeringsproposition:

Svenska Finlands folkting (Folktinget) tackar för begäran att lämna utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen och vissa lagar som har samband med den. I enlighet med sitt lagstadgade uppdrag (lag om Svenska Finlands folkting 1331/2003) tar Folktinget ställning endast till aspekter som berör den svenskspråkiga befolkningens språkliga rättigheter.

Det aktuella förslaget behandlar inte de språkliga rättigheterna eller tillgången till svenskspråkiga tjänster överhuvudtaget. Propositionen innehåller endast en kort kommentar om språkliga konsekvenser, där det konstateras att förslaget inte väntas ha någon inverkan på de språkliga rättigheterna. Detta kan dock inte anses utgöra en tillräcklig språklig konsekvensbedömning, eftersom en sådan även ska omfatta en bedömning av huruvida rättigheterna tillgodoses i praktiken.

Folktinget anser, i motsats till regeringens bedömning, att förslaget kan medföra märkbara negativa språkliga konsekvenser, och föreslår därför att social- och hälsovårdsministeriet fäster uppmärksamhet vid följande kommentarer och förslag till kompletteringar.

Tillgången till elev- och studerandevård på svenska

Det har konstaterats i bland annat regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om en terapigaranti för barn och unga (RP 131/2024) att språkliga rättigheter i nuläget inte tillgodoses fullt ut. Hälsa i skolan-enkäten 2023 visade att elever i svenska skolor avsevärt mer sällan än elever i finska skolor upplevde att de fått hjälp av yrkespersoner inom elevvårdstjänsterna när de behövde det. Av resultaten kan man även se att barn och unga i svenska skolor hade besökt yrkespersoner inom elev- och studerandevårdstjänsterna oftare än andra, men ansåg ändå att de fått stöd och hjälp för sitt välbefinnande mer sällan än andra. Överlag mår många unga mycket dåligt idag, och regeringens förslag framstår därför som anmärkningsvärt och tydligt inriktat på inbesparingar.

Mot bakgrund av det ovanstående är Folktinget oroligt för att lagförslagets mål att förbättra tillgången till tidigt stöd inte kommer att uppfyllas för den svenskspråkiga målgruppen. Tillgången till svenskspråkiga tjänster för barn och unga är redan mycket utmanande och kräver resurser och noggrant planerade verksamhetsstrukturer som möjliggör tjänsterna, särskilt eftersom tillgången till svenskspråkig vårdpersonal är mycket bristfällig. Om hälsoundersökningarna inte längre ska ske vid bestämda tidpunkter utan istället ske "regelbundet" och "efter individuellt behov", finns en risk att tillgången till hjälp och stöd för den svenskspråkiga befolkningen kommer att försämrats ytterligare. Det finns även en risk att ett avsteg från bestämda tidpunkter för hälsoundersökningar på sikt leder till ännu sämre tillgång till svenskspråkig vårdpersonal. För att vara säkra på att tillgången till tidigt stöd verkligen förbättras, borde det ha utretts i propositionen vilka konkreta effekter förslaget får för den svenskspråkiga målgruppen.

Det bör säkerställas att den föreslagna elektroniska hälsoenkäten finns tillgänglig på svenska och att arbetsprocessen kring behandlingen av den baseras på en planerad tvåspråkig struktur. Detta innebär bland annat att bedömning av svaren och behovet av undersökning ska bedömas av svenskspråkig yrkesutbildad personal. Det är avgörande att denna bedömning tillmäts samma betydelse som rättigheten att få personlig service på eget språk, då bedömningen ska utgöra grunden för fortsatt vård. Tillgången till svenskspråkig vårdpersonal får därmed inte minska till följd av införandet av elektroniska hälsoenkäter. Lagtexten samt propositionen bör därför kompletteras

med en hänvisning till de tvåspråkiga välfärdsområdenas skyldighet att säkerställa denna service på svenska.

Översättning av propositionen i sin helhet inför remissrundan

Folktinget önskar slutligen framhålla att det är beklagligt att utkastet till propositionen inte översattes i sin helhet inför remissrundan, eftersom det påverkar den svenskspråkiga befolkningens möjligheter att på ett jämlikt sätt ta ställning till de föreslagna ändringarna. Det är en oroväckande utveckling att social- och hälsovårdsministeriet i allt högre grad tycks frångå att översätta propositioner inför remissrundor. Enligt 31 § i språklagen (423/2003) ska lagförslag och betänkanden publiceras i sin helhet på svenska, om de har stor betydelse för den svenskspråkiga befolkningen.

Folktinget anser att det ovan anförda utgör tillräckliga orsaker till att lagförslaget borde ha översatts i sin helhet till svenska.

Andra kommentarer om förordningsutkastet:

-

Kotzev Christine
Svenska Finlands folkting